

ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація В роботі здійснено оцінку інноваційної діяльності харчової промисловості.

Ключові слова: стратегія, інноваційна діяльність, підприємство, рішення.

Abstract The paper evaluates the innovative activity of food industry.

Keywords: strategy, innovation, enterprise, decision.

Інноваційна діяльність – це діяльність, спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1-2]. Інновація полягає у створенні нової цінності, яку споживачі готові використовувати та платити. Забезпечення стійкого стану підприємства серед конкурентів базується на створенні конкурентоздатного потенціалу, спрямованого на інноваційно-інвестиційний розвиток і як його елемент – впровадження у виробничо-господарчу діяльність інновацій.

Загалом вибір інноваційних стратегій здійснюється із урахуванням різних методів, які в загальному мають вигляд матриць, індексів, діаграм, багатокутників. Компанії США на сучасному етапі розвитку активно використовують такий метод планування та прогнозування діяльності, як стратегічні карти [3].

Інноваційний характер економіки за своєю сутністю вимагає від суб'єктів господарської діяльності постійних пошуків і використання на практиці винаходів, нових технологічних концепцій і практично значущих результатів наукових досліджень. Глибина можливостей науково-технічного потенціалу та мотивація до інноваційної діяльності залежать у підприємств, насамперед, від рівня розвитку вже існуючих виробничих технологій і розвиненості інформаційного забезпечення виробничої сфери. Необхідною умовою досягнення підприємством конкурентоспроможності як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринку є активне використання як наукового, так і технологічного прогресу, тобто інноваційних методів економічного розвитку [4].

Суттєвою характеристикою інноваційного процесу є його цілеспрямованість, розвиток в чітко визначеному і заздалегідь заданому напрямку. Це забезпечує інноваційна діяльність підприємства. Вивчивши показники інновацій, як складову інноваційної політики, можна оцінити власне інноваційну діяльність підприємства. Використовуючи комплексний метод оцінки, можна виділити показники, які згруповані в таких напрямках [5]:

- потенціал кадрової політики;
- технічновиробничий потенціал підприємства;
- критерії фінансового потенціалу;
- складові організаційно-управлінської структурної частки;
- показники діяльності сектору маркетингу.

Облік факторів взаємозв'язку параметрів проявляється на практиці частіше всього в тому, що вироджується ефективність дій. Якщо розвивається який-небудь параметр, наприклад, кваліфікаційна характеристика персоналу, то спочатку спостерігається істотне зростання конкурентоспроможності підприємства, яке згодом різко знижується.

Харчова промисловість є важливою ланкою в економіці нашої країни, це обумовлюється її питомою вагою в загальних обсягах виробництва та реалізації промислової продукції, експортним потенціалом та податковими надходженнями, які вона забезпечує.

Кількість промислових підприємств за напрямами проведених інновацій у 2017 році в галузі виробництва харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів становила 938, що на 29 менше, ніж у 2018 році (967 підприємств).

За даними Державної служби статистики України, рентабельність виробництва харчових продуктів відзначається низьким рівнем. Хоча дані за 2018 рік показують, що виробники витрачають чималі кошти на інноваційну політику підприємств. Так, у цьому році на інновації витрачено 12180072,5 тис. грн., загалом із них 1336861,7 тис. грн. на виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів. Внутрішні НДР займають 44162,7 тис. грн. у галузі, при тому як зовнішні НДР - 1095,7 тис. грн., що у свою чергу, у 40 разів менше. На придбання у 2018 році машин, обладнання та програмного забезпечення у галузі було витрачено найбільші кошти, порівняно з іншими видами інновацій, - 1089237,7 тис. грн. [6]

Слід зазначити, що найбільші обсяги інвестицій на підприємства харчової промисловості надходять для виробництва олії та жирів, кондитерської галузі, молочних та м'ясних продуктів. Наведені підгалузі харчової промисловості мають тенденцію розвиватись в умовах високої концентрації та можливості домінування на ринку великих компаній зі значними інвестиційними можливостями. Україна стабільно займає перше місце у світовому виробництві по експорту соняшникової олії, що контролюється такими агрохолдингами, як Kernel Holding S.A., Suntrade Bunge Ukraine, Cargill Україна, промисловою групою «Креатив». При цьому 70 % ринку кондитерської продукції контролюється виробниками, серед яких Рошен, Конті, АВК, Крафт Фудз Україна. У виробництві напоїв сектор безалкогольної продукції контролюється міжнародними ТНК – Coca-Cola, PepsiCo, Suntory Holdings Ltd, а також ПрАТ «КЗБН «Росинка» і ПАТ «Оболонь»; на ринку пива 95 % виробництва здійснюється такими компаніями – ПАТ «Оболонь», Anadolu Efes Ukraine, ПАТ «Карлсберг Україна»; на ринку горілки переважають такі виробники – ТОВ «Алкогільні традиції», Global Spirits Group, ГК «Олімп».

Таким чином, вітчизняним підприємствам харчової промисловості варто й надалі активізувати свою діяльність в напрямку впровадження інновацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кудрявцева Н. Н., Артеменко В. Б., Лапигина С. А. Інформаційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства на основі використання інструментів контролінгу бізнес – процесів. Економіка і підприємництво. 2018. № 12 (Ч. 4). С. 704-712.
2. Єпіфанова І. Ю. Управління інноваційною діяльністю промислових підприємств: теоретико-методологічні аспекти фінансового забезпечення: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2019. 384 с
3. Єпіфанова І. Ю. Формування інноваційних стратегій промислових підприємств у сучасних умовах. Підприємництво та інновації. 2020. №13. С. 33-39.
4. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю., Лесько Т. В. Вплив інновацій на розвиток підприємств. Інфраструктура ринку. 2019. №29. С. 165-170. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/29-2019>
5. Воронкова В. Г. Теоретичні засади управління інноваційним процесом в Україні. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2012. № 628. С. 417–423.
6. Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Джеджула В'ячеслав Васильович – д-р. екон. наук, професор кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Мосійчук Вікторія Володимирівна – студентка групи МЗД–176, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: viktoriia.mosiichuk@gmail.com.

Viacheslav V. Dzhezhula – Doctor. Sc. (Econ), Professor of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Viktoria V. Mosiichuk – Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: viktoriia.mosiichuk@gmail.com.